

ODGOVORNOST ČLANOVA UPRAVE ZA ŠTETU PRIČINJENU DRUŠTVIMA KAPITALA I NJIHOVIM DIONIČARIMA/ ČLANOVIMA - GRAĐANSKOPRAVNI ASPEKTI I ZAŠTITNE MJERE

Sažetak

Raspravljaju se vrste odgovornosti članova uprave za štetu pričinjenu društvima kapitala i odnosi među njima naročito s obzirom na moguću kumulaciju vrsta odgovornosti kako je to uređeno u hrvatskom pravu i navode propisane zaštitne mjere. Napominje se da rješenja u hrvatskom pravu mogu korisno poslužiti i u primjeni relevantnih propisa u Bosni i Hercegovini jer uređenje odgovornosti o kojoj je ovdje riječ u biti počiva na istom konceptu. Ipak valja uzeti u obzir neka odstupanja koja se očituju u razlici obuhvata osoba koje odgovaraju i detaljima pravnog uređenja odgovornosti. Ističe se da je najšira odgovornost za štetu. Zauzima se stajalište da se na nju primjenjuje opća pretpostavka odgovornosti za štetu iz čl. 1045. Zakona o obveznim odnosima a da se Zakonom o trgovačkim društvima dodaju pojedinosti koje proizlaze iz posebitosti prava društava.

Polazi se od toga da se odgovornost za štetu temelji na krivnji člana uprave. Za to je bitan test je li član uprave pokazao potrebnu pozornost u obavljanju poslova za društvo. Razrađuju se detalji postupanja koje je član uprave dužan poštovati kako bi pokazao potrebnu pozornost u obavljanju poslova koji su mu povjereni i to s obzirom na unutarnje odnose u društvu i postupanja prema trećima osobito u pogledu vođenja poduzeća kome je društvo nositelj.

Posebno se razrađuju pretpostavke za primjenu pravila poslovne prosudbe kojim se isključuje odgovornost, obrazlaže na čemu se temelji nepostojanje odgovornosti i zbog čega se sudovi tada ne mogu upuštati u ispitivanje jesu li ispunjene pretpostavke za odgovornost člana uprave za štetu. Razrađuju se detalji pojedinih pretpostavki za primjenu tog važnog pravila.

Razmatra se obveza člana uprave na čuvanje poslovne tajne društva i određuje što sve može biti poslovnom tajnom. Ukazuje se na važnost čuvanja tajnim svega onoga što bi bilo dostupno trećim osobama i moglo društvu pričiniti štetu. Razmatraju se naši propisi o čuvanju tajnosti podataka. Na primjerima se ukazuje na moguće štete do kojih može doći saznanjem trećih o stvarima društva. Osobito se skreće pozornost na delikatnost situacije kada treći provodi *due diligence* i navodi u kojim se slučajevima to radi. Upozorava se na relativnost pravne zaštite na ugovornoj osnovi jer ona ne može biti apsolutna. Ističe se da je povreda spomenute obveze temelj za odgovornost člana za time pričinjenu štetu društvu.

Navodi se da postupanje protivno zabrani konkurencije društvu i sukob interesa člana uprave društva mogu dovesti do njegove odgovornosti za štetu pričinjenu društvu. Razrađuju se pojedini slučajevi sukoba interesa i posljedice koje iz toga proizlaze za društvo. Obrađuju se prava što ih društvo može ostvariti prema članu uprave koji povrijedi zabranu konkurencije ili se nađe u sukobu interesa i time pričini društvu štetu.

Detaljno se razrađuju opće pretpostavke za odgovornost članova uprave za štetu pričinjenu društvu. Raspravljaju se pojedinosti vezane uz svaku od pretpostavki i iznose primjeri kojima se to ilustrira s pozivom na sudsku praksu. Naročito se razmatra učinak uputa koje se u društvu ili unutar koncerna daju članovima uprave. Obrađuje se i pitanje utječe li na odgovornost članova uprave prethodna suglasnost koju za njihove radnje daje nadzorni odbor u dioničkom društvu i uspoređuje s položajem članova uprave u društvu s ograničenom odgovornošću.

Razmatra se odgovornost članova uprave za štetu kada netko iskorištavanjem svog utjecaja u društvu navede člana uprave i druge Zakonom propisane osobe na poduzimanje radnje ili na propuštanje da se poduzme neka radnja na štetu društva. Obrađuju se pretpostavke pod kojima za štetu odgovaraju i osobe koje su iskoristile svoj utjecaj u društvu te navodi da je tu zapravo riječ o dodavanju odgovornosti i drugih osoba osim one članova uprave. Navode se brojni primjeri takvog utjecaja.

Na to se logično dodaje temeljita rasprava o postavljanju zahtjeva za naknadu štete. Naročito se ističu pravna rješenja kojima se sprječava da članovi organa društva izbjegnu poduzeti jedni prema drugima mjere za zaštitu društva i način kako članovi društva/dioničari mogu utjecati da se zaštite interesi društva a na taj način posredno i njihovi interesi.